

Jaarplan 2021-2022

Landelijk Aktie Komitee Scholieren

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarplan van LAKS-bestuur 2021-2022. In dit document legt het bestuur graag haar plannen voor het komende bestuursjaar aan u voor.

Het onderwijs heeft de afgelopen anderhalf jaar een onrustige tijd doorgemaakt, waarin al langer spelende problemen aan het licht zijn gekomen. Naast het inhalen van de opgelopen achterstanden van middelbare scholieren is het van groot belang dat er juist in het aankomende jaar wordt gewerkt aan structurele veranderingen in het onderwijs. Daarom kijkt het LAKS-bestuur dit jaar verder dan alleen naar het inhalen van de onderwijsvertragingen.

Het is na deze bizarre tijd zaak om het onderwijs niet alleen te herstellen, maar ook te hervormen. We hebben gezien dat het onderwijs ten tijde van crisis in een extreem hoog tempo kan veranderen, mede door de daad- en veerkracht van docenten, schoolleiders en leerlingen. Wie zegt dat het niet mogelijk is deze veer- en daadkracht mee te nemen om structurele onderwijsvernieuwingen waar te maken?

Het gesprek over aanhoudende kwesties zoals kansenongelijkheid en het mentaal welzijn van leerlingen is de afgelopen tijd in een stroomversnelling gekomen. Belangrijk is dat het LAKS meevaart op deze stroomversnelling en het gecreëerde momentum gebruikt om daadwerkelijke stappen te zetten op deze gebieden.

Vanuit deze overtuigingen zijn wij op zoek gegaan naar onze drie speerpunten voor dit bestuursjaar. Deze speerpunten omvatten de belangrijkste onderwerpen waarmee wij als bestuur aan de slag gaan. Ten eerste is het belangrijk dat er gelijke kansen zijn voor elke scholier. Daarnaast is het van belang dat er onderwijs wordt gegeven dat gericht is op de eigen ontwikkeling van leerlingen. Tot slot is het essentieel dat het LAKS als vereniging een goede afspiegeling is van alle scholieren in Nederland.

Deze drie speerpunten zijn de richtlijnen waarlangs wij als bestuur gaan handelen het komende jaar. Dit betekent dat dit de prioriteiten zijn waar het LAKS-bestuur actie op zal ondernemen. Deze onderwerpen hebben weliswaar onze prioriteit, maar dit betekent natuurlijk niet dat we niet aan de slag gaan met andere zaken. Het onderwijs is altijd in beweging en het is aan het LAKS de taak om ook aandacht te hebben voor die actuele ontwikkelingen.

Wij hopen u met dit jaarplan goed te informeren over de plannen van het bestuur 2021-2022. Daarnaast is het onze hoop dat u ons vertrouwen in ons jaarplan deelt.

Veel leesplezier!

Namens bestuur 2021-2022,

Iben Maas, *voorzitter*

Inhoud

Speerpunten	4
Gelijke kansen voor elke scholier	4
1.1 Structureel kansenongelijkheid aanpakken	4
1.2 Duidelijke, beschikbare informatievoorziening	4
1.3 Verbeteren van basisvaardigheden	5
Onderwijs gericht op eigen ontwikkeling	7
2.1 Een omslag in de toetscultuur	7
2.2 Het bevorderen van motivatie onder leerlingen	7
2.3 Schoolloopbaan persoonsgericht maken	8
2.4 Vernieuwend overgangsbeleid	9
Het LAKS als afspiegeling van alle scholieren	10
3.1 Ondervertegenwoordigde leerlingen betrekken bij het LAKS	10
3.2 Toegankelijker LAKS	10
3.3 Communicatie verbreden	10
Visie	11
Inclusief onderwijs	11
Internationaal	11
Kansenongelijkheid & vavo	12
Krimp en fusie	12
Leerlingenwelzijn	12
Medezeggenschap	13
Onderwijsaanbod	13
Onderwijskwaliteit	14
Schoolloopbaan	15
Toetsen & Examens	16
Vmbo & pro	16
Projecten	18
Eindexamenklachtenlijn	18
LAKS-monitor	18
Ledenbinding	19
Communicatie	19
Fixinglijst	20

Speerpunten

Gelijke kansen voor elke scholier

Kansenongelijkheid is nu al meerdere jaren een veelbesproken onderwerp. Keer op keer blijkt uit rapporten als van OESO (2018)¹, PISA (2018)² en de Staat van het Onderwijs (2021)³, dat de ongelijkheid groeit. Sinds de coronacrisis is de aandacht voor dit thema alleen maar groter geworden. Juist nu liggen er kansen om de kansenongelijkheid écht aan te pakken.

1.1 Structureel kansenongelijkheid aanpakken

Een goede aanleiding om met die kansen aan de slag te gaan is het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), dat aan het begin van schooljaar 2021-2022 5,8 miljard euro voor het funderend onderwijs (primair en voortgezet onderwijs) kreeg. Dit geld is er om de schade van de coronacrisis in het onderwijs te herstellen. Het geld is bestemd voor de komende twee jaar. Een eenmalig geldbedrag, bestemd voor zo'n korte periode, kan echter niet alle problemen in het onderwijs oplossen. De aandacht en wilskracht om kansenongelijkheid aan te pakken is er nu, maar de oplossingen moeten structureler.

Ook vanuit andere onderwijsorganisaties hoort het LAKS de vraag naar een structurelere aanpak om kansenongelijkheid te bestrijden. Daarom wil het LAKS, in samenwerking met andere organisaties als de VO-raad, pleiten voor en werken aan een meerjaren aanpak, om aan punten als segregatie en de verbetering van basisvaardigheden structureel en op landelijk niveau te werken. Kortom: het LAKS wil niet, zoals met de NPO-gelden, renoveren, maar innoveren.

Voor nu wil het LAKS ook kijken naar wat leerlingen merken van deze eenmalige NPO-gelden. Dit doen we met behulp van een periodieke enquête. Zo krijgen we als LAKS een beeld van de invloed van NPO-gelden op het onderwijs dat leerlingen krijgen. Deze informatie kunnen we meenemen in onze campagne voor een lange termijn aanpak om kansenongelijkheid daadwerkelijk tegen te gaan.

1.2 Duidelijke, beschikbare informatievoorziening

Om de kansen voor elke scholier te bevorderen, moet iedere leerling dezelfde rechten hebben. Want gelijke rechten stimuleren gelijke kansen. Om daadwerkelijk elke scholier gelijke rechten te laten hebben, is het in de eerste plaats belangrijk dat scholieren weten wat hun rechten zijn. Helaas is dat nu nog niet het geval. Veel regels zijn onduidelijk of onbekend onder scholieren, omdat informatie daarover vaak niet, of niet duidelijk, beschikbaar is. Ten eerste zorgt dit ervoor dat scholieren soms überhaupt niet weten wat hun rechten zijn. Ten tweede komt het voor dat sommige leerlingen wel over bepaalde informatie beschikken en anderen niet. Op sommige scholen worden leerlingen beter en duidelijker geïnformeerd over hun onderwijs dan op andere scholen. Deze twee punten werken kansenongelijkheid in de hand, omdat het leerlingen kan beperken in hun mogelijkheden en keuzes.

Aankomend jaar wil het LAKS deze twee punten gaan verbeteren door betere informatievoorziening te creëren over verschillende onderwerpen in het onderwijs.

---

¹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z15719&did=2018D43455

² https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z15719&did=2018D43455

³ <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2021/04/14/de-staat-van-het-onderwijs-2021>

Ter illustratie van hoe een betere informatievoorziening leerlingen vooruit kan helpen: een voorbeeld over doorstromen tussen niveaus. Als een leerling geslaagd is voor het vmbo en graag wil doorstromen naar de havo, dan zijn daar bepaalde regels voor. Vaak is het zo dat scholen daar zelf nog extra regels bij verzinnen, en meer eisen stellen dan eigenlijk mag. Leerlingen denken dan dat ze hier niks aan kunnen doen, terwijl deze regels gewoon tegen de rechten van scholieren ingaan. Als er een duidelijke en toegankelijke plek is waar deze regels overzichtelijk staan, dan kan dat scholieren erg helpen.

Zo zijn er veel meer voorbeelden als deze, waarbij goede informatievoorziening veel onduidelijkheid kan wegnemen. Een leerling weet zo wat diens rechten zijn en kan daar ook naar gaan handelen. Daarom is het belangrijk dat informatie toegankelijk en voor iedereen beschikbaar en begrijpelijk is.

Komend jaar wil het LAKS de informatievoorziening verbeteren op in ieder geval deze punten:

- Leerlingen Evalueren Docenten
- Medezeggenschap
- Vavo
- Doorstroom
- Mentale gesteldheid
- Overgangsbeleid (voor LMR)
- Loopbaanbegeleiding- en oriëntatie (LOB)

De vorm van deze informatievoorziening zal verschillen per punt. Er kan gedacht worden aan een folder of door de nieuwe website te gebruiken. Ook hangt de vorm af van de behoefte van de leerlingen.

Daarnaast is de verspreiding van de informatie heel belangrijk, bijvoorbeeld aan de hand van een promotiecampagne. Daar zal het komende jaar dan ook veel aandacht en tijd aan worden besteed.

Het verbeteren van de informatievoorziening voor scholieren is dus een eerste stap in het verbeteren van gelijke rechten voor alle scholieren. Het uiteindelijke doel is dat elke scholier niet alleen diens rechten weet, maar dat alle rechten ook echt gelijk zijn. Als de informatievoorziening beter is, biedt dat in ieder geval handvatten voor scholieren om zelf aan de slag te kunnen om deze rechten te verbeteren. Een volgende stap kan dan zijn om te pleiten voor meer landelijke regelingen, om daadwerkelijk gelijke rechten te creëren.

1.3 Verbeteren van basisvaardigheden

Naast goede informatievoorziening en gelijke rechten is ook een goede basis voor elke scholier belangrijk: als je de basis niet beheerst, kun je ook de moeilijkere dingen niet doen. Een goede basis in rekenen, taal en spelling is noodzakelijk om het voortgezet onderwijs te kunnen volgen. Andere vakken zijn niet minder van belang, maar onmogelijk zonder basis. Juist die basis is op dit moment een groot probleem onder middelbare scholieren. Zo blijkt uit onderzoek dat 24% van de Nederlandse 15-jarigen dermate laaggeletterd is dat deze groep niet voldoende mee kan komen in de maatschappij.⁴ Daarom is het tijd voor actie.

Aktie begint bij de oorzaak van dit probleem: het primair onderwijs (PO). Achterstanden ontstaan vaak in het primair onderwijs en het is belangrijk om te voorkomen dat deze worden meegenomen naar het voortgezet onderwijs. Door een verschil in de kwaliteit van het primair onderwijs, ontstaan er basisniveauverschillen tussen leerlingen. Deze verschillen veroorzaken kansongelijkheid in het

---

⁴ (Staat van het Onderwijs 2020, blz. 20) <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/staat-van-het-onderwijs-2020>

primair onderwijs. Dit heeft invloed op het schooladvies dat een leerling krijgt voor het voortgezet onderwijs. Daarom is het, om kansenongelijkheid en leerachterstanden op de middelbare school te voorkomen, van belang om samen te werken met het primair onderwijs. Komend jaar gaat het LAKS daarom contact leggen met het primair onderwijs. Zo kan het LAKS samen met organisaties als de PO-raad kijken naar problemen die er spelen. We willen onderzoeken waarom sommige leerlingen het primair onderwijs verlaten zonder goede basisvaardigheden en hoe deze vaardigheden beter bijgebracht kunnen worden. Vervolgens wil het LAKS samen met het PO kijken naar hoe de al opgelopen achterstanden in te halen zijn. Daarbij wil het LAKS in samenwerking met het primair onderwijs aandacht voor deze problemen vragen bij het ministerie. In de oproep richting het ministerie zullen we ook andere partijen proberen te betrekken, zoals docenten in het primair en voortgezet onderwijs.

Als er contact is gelegd met het PO, kunnen we met deze partijen op zoek naar een oplossing, zoals een herziening van het curriculum in het PO en VO, waarbij er meer aandacht komt voor deze basisvaardigheden.

Een van de specifieke basisvaardigheden in het voortgezet onderwijs waar het LAKS aandacht voor wil vragen is de leesvaardigheid. Hierbij gaat het vooral om de achterstanden rondom leesvaardigheid die er al langere tijd zijn. Dus niet om de extra leerachterstanden die er door de coronacrisis nog eens bij zijn gekomen. Om de leesvaardigheid te kunnen verbeteren, is het belangrijk dat scholieren de motivatie hebben om te lezen. De motivatie onder scholieren neemt heel erg af, en zeker op het gebied van lezen is die laag. Uit onderzoek⁵ is gebleken dat ongeveer 60% van de scholieren alleen leest als het moet of om informatie op te zoeken. Komend jaar zal het LAKS naar manieren zoeken om het leesplezier onder scholieren te vergroten.

Afgelopen jaar heeft LAKS al gesproken met Stichting Lezen over hoe het leesplezier onder jongeren kan worden vergroot. Aankomend jaar wil het LAKS met deze en andere organisaties, maar ook met scholieren, in gesprek gaan om te onderzoeken hoe het leesplezier onder jongeren kan worden vergroot. Daarnaast zorgt het vak Nederlands (begrijpend lezen) nu vaak ook voor een negatieve associatie met lezen, wat het leesplezier zeker niet bevordert. Daarom gaat het LAKS ook kijken naar hoe het vak Nederlands veranderd kan worden, bijvoorbeeld in de curriculumherziening, om lezen weer leuk en positief te maken.

---

⁵ (Staat van het Onderwijs 2020, blz. 20) <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/staat-van-het-onderwijs-2020>

Onderwijs gericht op eigen ontwikkeling

In het huidige onderwijssysteem draait het te vaak niet meer om de ontwikkeling van de individuele leerling, maar om het behalen van goede resultaten. Dat zorgt voor onnodige prestatiedruk en stress bij leerlingen, iets wat het LAKS een kwalijke zaak vindt.

Na anderhalf jaar thuisonderwijs door corona is die druk en stress over school alleen nog maar verder toegenomen. Gelukkig is er daardoor ook meer aandacht gekomen voor deze onderwerpen. Het is nu dus een goed moment om grote stappen te zetten om de prestatiedruk en stress te verminderen, en de motivatie en het welzijn onder leerlingen te verbeteren.

2.1 Een omslag in de toetscultuur

De laatste jaren ontvangt het LAKS steeds vaker zorgelijke berichten over de toename van prestatiedruk onder scholieren. Vanuit ons onderzoek naar prestatiedruk⁶ bleek dat dit vaak te herleiden is naar de doorgeslagen toetscultuur in het voortgezet onderwijs. Deze signalen waren in 2020 een van de redenen om dit onderwerp op de kaart te gaan zetten in het onderwijsveld.

Vorig jaar organiseerde het LAKS, na een periode van onderzoek, een toetscultuur congres om verbindingen te leggen binnen het onderwijsveld over dit onderwerp. Een interessante dag die binnen de onderwijssector gezien wordt als een startschot om dit onderwerp aan te pakken. Naar aanleiding van het congres ziet het LAKS genoeg mogelijkheden om een omslag in de huidige toetscultuur aan te wakkeren, zoals aanpassingen in het Centraal Eindexamen en formatief toetsen.

Voor het starten van deze omslag in de toetscultuur is het van belang dat er structureel over dit onderwerp wordt gesproken. Dit jaar zal het LAKS lobbyen om de toetscultuur verder onder de aandacht te brengen bij onze politieke contacten, onderwijsorganisaties en schoolbesturen. Door de juiste mensen aan tafel te krijgen, wil het LAKS een structureel gesprek starten en toetscultuur breed op de kaart zetten.

Ten slotte blijft het LAKS het gesprek aangaan met onze achterban, want het LAKS wil werken aan een systeem waarin niet het rapportcijfer, maar de scholier centraal staat. Het LAKS zal bijvoorbeeld verkennen hoe scholen het anders kunnen aanpakken door scholieren te vragen wat hun school doet om de toetscultuur te verbeteren.

2.2 Het bevorderen van motivatie onder leerlingen

Naast signalen over toetscultuur, ontvangt het LAKS de laatste jaren ook een grote hoeveelheid klachten over het dalende leerlingenwelzijn. Leerlingenwelzijn is veelomvattend, omdat er veel verschillende aspecten van invloed zijn op het welzijn van leerlingen. Dit jaar gaat het LAKS zich vooral richten op motivatie en vertrouwensbanden, en zal het LAKS in het algemeen werken aan duidelijke informatievoorziening.

Door de sluiting van scholen en het thuisonderwijs hebben meer scholieren last gekregen van mentale problemen.⁷ Hier kwam dan ook steeds meer aandacht voor. Toch zien we weinig voorgestelde oplossingen. Wel heeft de overheid 5,8 miljard euro vrijgemaakt voor het funderend onderwijs in het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Dit geld wordt, zoals eerder genoemd, gebruikt om leerlingen te helpen leerachterstanden in te halen, maar óók om leerlingen meer steun

---

⁶ <https://www.laks.nl/wp-content/uploads/2021/08/Toetscultuur-rapportage-definitief.pdf>

⁷ (Staat van het Onderwijs 2021, blz. 97) <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2021/04/14/de-staat-van-het-onderwijs-2021>

te bieden op sociaal-emotioneel gebied. Naast dat er structurele aandacht voor kansenongelijkheid moet komen, moet er ook structureel geld en aandacht beschikbaar komen voor het welzijn van scholieren. Het LAKS maakt zich namelijk zorgen over het welzijn van leerlingen en het feit dat leerlingen niet goed weten waar ze hulp kunnen krijgen. Daarom gaat het LAKS leerlingen hier aankomend jaar in ondersteunen door middel van informatievoorzieningen.

Tijdens de lockdowns en het thuisonderwijs is niet alleen het welzijn een belangrijk thema geweest, maar is ook het motivatieprobleem onder leerlingen meer in opspraak gekomen. De motivatie van leerlingen blijft afnemen.⁸ Daarom zal het LAKS zich komend jaar bezighouden met de vraag hoe leerlingen meer motivatie voor en zin in onderwijs kunnen krijgen. Daarvoor gaan we in gesprek, bijvoorbeeld tijdens pizza-panels of op scholen, om een beter beeld te krijgen waar het motivatieprobleem vandaan komt. Komt het misschien door de drang van docenten om leerlingen te “motiveren” met toetsen omdat ze anders niet gaan leren? Of komt het ergens anders vandaan? Daarbij willen we dit jaar inventariseren of er een verband is tussen motivatie en schooltypes. Op deze manier hoopt het LAKS een aanbeveling aan scholen te kunnen doen over wat leerlingen wel en niet motiveert.

Het LAKS vindt het daarnaast belangrijk dat het klimaat op een school goed is, oftewel dat er op scholen een goede sfeer hangt waar een leerling ongeacht leeftijd, leerniveau, genderidentiteit, seksuele oriëntatie, afkomst of sociaaleconomisch milieu zichzelf kan zijn. Vertrouwenspersonen spelen hier een belangrijke rol in. Afgelopen jaar tijdens de scholierencongressen merkte het LAKS dat de rol van vertrouwenspersonen niet altijd goed wordt ingevuld. Zo gaven veel scholieren aan dat de vertrouwenspersonen niet te vertrouwen zijn. Door middel van een kwalitatief verkennend onderzoek hoopt het LAKS dit jaar een duidelijker beeld te krijgen over de situatie rondom vertrouwensbanden op scholen en hoopt het LAKS bovendien aanbevelingen te kunnen doen om de vertrouwensbanden op scholen te verbeteren. Ook gaat het LAKS dit jaar een ludieke actie houden om het schoolklimaat op scholen te verbeteren.

2.3 Schoolloopbaan persoonsgericht maken

Bij onderwijs gericht op eigen ontwikkeling hoort natuurlijk ook persoonlijke aandacht bij het kiezen van een passend profiel en vervolgopleiding. Schoolloopbaanbegeleiding gaat momenteel op veel scholen vooral over het ontdekken wat je leuk vindt door middel van oneindige vragenlijsten; volgens scholen zou je aan de hand daarvan als leerling een goede keuze moeten kunnen maken. Het LAKS denkt echter dat loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) meer zou moeten gaan om jezelf leren kennen. Want hoe kan je een keuze maken over je eigen leven, als je zelf niet eens weet wie je bent? Om LOB daadwerkelijk hierover te laten gaan moet deze visie breder verspreid worden. Momenteel mogen scholen het LOB-programma volledig zelf vormgeven. Het is dus belangrijk dat onze visie bij de scholen zelf terecht komt, zodat LOB meer gericht wordt op de leerling zelf. Daarom gaat het LAKS zich hier dit jaar voor inzetten, door met decanen en scholieren in gesprek te gaan, om zo een beter beeld te krijgen van wat de behoeftes van scholieren zijn rondom LOB. Daarnaast zal ook het vernieuwde servicedocument een middel zijn om LOB persoonsgericht te maken (zie laatste alinea). Ook gaan we ons best doen om te zorgen dat er meer aandacht komt voor LOB in de politiek. Het doel hiervan is dat er meer wettelijk wordt vastgelegd, zodat LOB verplicht uit meer moet bestaan dan het invullen van vragenlijsten.

Ook wordt er al een lange tijd gesproken over een herziening van het curriculum. Hierbij wordt de inhoud van schoolvakken opnieuw ingericht. Het LAKS gaat, als er inderdaad een herziening plaats gaat vinden, dit moment aangrijpen voor het promoten van een LOB dat meer gericht is op de leerling zelf.

---

⁸ <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>

Een andere manier om LOB beter te maken op scholen, zoals hierboven al benoemd, is door gebruik te maken van het vernieuwde LOB-servicedocument, een verlenging van de LOB-kwaliteitsagenda uit 2018.⁹ Dit document is afgelopen jaar door verschillende onderwijsorganisaties, waaronder het LAKS, ontwikkeld. Het helpt scholieren, schoolbesturen en decanen bij het evalueren en verbeteren van LOB op hun school. Komend jaar wil het LAKS dit document dan ook actief gaan verspreiden onder leerlingenvraden om LOB zo te verbeteren.

2.4 Vernieuwend overgangsbeleid

Naast verschillende signalen over onpersoonlijke LOB is uit onderzoek gebleken dat zittenblijven voor veel leerlingen niet werkt.¹⁰ Het blijkt namelijk dat leerlingen die een jaar over hebben gedaan, alleen in het leerjaar dát zij overdoen beter presteren. In de daaropvolgende jaren blijven zij bij de zwakkere presteerders horen, blijven ze opnieuw zitten of stromen ze alsnog af naar een ander onderwijsniveau.¹¹ Daarom vindt het LAKS dat er een vernieuwend beleid moet komen dat persoonlijker is en meer gericht op de leerling zelf.

Dit zal het LAKS onder andere doen door allereerst het gesprek aan te gaan met de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie heeft in de Staat van het Onderwijs 2021 geschreven dat het kansenbeleid dat tijdens de coronacrisis is gehanteerd eigenlijk veel beter werkt: leerlingen die normaal zouden blijven zitten, kregen nu de kans alsnog te laten zien dat zij het onderwijsniveau aankonden. Des te meer reden om samen met de Inspectie een vernieuwend overgangsbeleid te stimuleren. Dit vormt het uitgangspunt voor een campagne voor een alternatief overgangsbeleid.

Het LAKS wil dit jaar een aantal scholen bezoeken die een vernieuwend overgangsbeleid hanteren. Op deze manier krijgt het LAKS een goed beeld van wat de mogelijkheden precies zijn, op gebied van overgang, en ook hoe dat in de praktijk uitpakt. Gezien het feit dat zittenblijven vaak niet werkt, wil het LAKS vernieuwend overgangsbeleid stimuleren op *alle* scholen. Daarbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld bijspijkerklassen, georganiseerd door school, en hulp op maat.

Ook al zijn er vooruitstrevende scholen die zittenblijven anders aanpakken, bij heel veel scholen weten de leerlingen uit de medezeggenschapsraad (MR) vaak niet dat er meer mogelijk is dan alleen het “ouderwetse” overgangsbeleid. Daarom wil het LAKS deze leerlingen handvatten bieden om het huidige overgangsbeleid op hun school te toetsen en een gesprek te kunnen starten over een vernieuwend beleid. Het LAKS wil dus een goede informatievoorziening creëren, zoals eerder al benoemd onder het speerpunt “Gelijke kansen voor elke scholier”. Het LAKS wil bovendien een werkgroep oprichten, bestaande uit scholieren, die kunnen meepraten over een vernieuwend overgangsbeleid en kunnen meedenken over een goede informatievoorziening voor leerlingen in de MR.

---

⁹ https://www.expertisepuntlob.nl/bestanden/artikelen/6/248_kwaliteitsagenda-lob-vo.pdf?1598959498=

¹⁰ (Staat van Onderwijs 2021, blz. 101) <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2021/04/14/de-staat-van-het-onderwijs-2021>

¹¹ (Staat van Onderwijs 2021, blz. 101) <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2021/04/14/de-staat-van-het-onderwijs-2021>

Het LAKS als afspiegeling van alle scholieren

Het LAKS vertegenwoordigt alle scholieren in het Nederlandse voortgezet onderwijs. Om die taak goed te kunnen uitvoeren, is het van groot belang dat onze actieve achterban een afspiegeling is van die één miljoen leerlingen. Dat is dan ook de reden waarom het LAKS zich dit jaar gaat inzetten voor een diverse vereniging.

3.1 Ondervertegenwoordigde leerlingen betrekken bij het LAKS

Om alle scholieren in Nederland te kunnen vertegenwoordigen, moet het LAKS diverser en inclusiever worden: dit gaat van etniciteit en sociaaleconomische achtergrond, tot schoolniveau en leeftijd. Dit is belangrijk omdat elke leerling zich thuis moet kunnen voelen binnen de vereniging. Zo zorgen we voor een betere afspiegeling van de Nederlandse scholieren binnen het LAKS. Op deze manier hoopt het LAKS beter te kunnen opkomen voor de ondervertegenwoordigde leerlingen.

Het LAKS zal aankomend jaar veel aandacht besteden aan het creëren van een brede en diverse vereniging. Dit doen we door buiten onze comfortzone te stappen en buiten onze huidige kanalen te treden. Het LAKS zal het gesprek aangaan met leerlingen die zich nu niet thuis voelen bij de vereniging. Zo willen we erachter komen hoe we een sfeer kunnen creëren waarbij iedereen zich fijn voelt en meer geneigd is om onderdeel van het LAKS te willen worden. Ook zullen bestaande activiteiten gebruikt worden om een diverse vereniging te creëren. Denk hierbij aan het breder inzetten van de ambassadeurs op scholen, in de (vmbo-) panels, tijdens leerlingenraadtrainingen en in de gesprekken met thuiszitters.

3.2 Toegankelijker LAKS

Als het LAKS als vereniging diverser en inclusiever wil worden, moeten er ook aanpassingen binnen de vereniging worden gemaakt. Ten eerste gaan wij ervoor zorgen dat ons taalgebruik begrijpelijk is voor iedere scholier, zodat belangrijke informatie voor iedereen toegankelijk is. Tijdens de afgelopen Algemene Ledenvergadering (ALV) is hier op initiatief van leden al een mooie stap in gezet door het HR-document in begrijpelijke taal te gaan herschrijven. Ten tweede wil het LAKS gaan inventariseren hoe het imago van de vereniging momenteel ervaren wordt, bijvoorbeeld door het sturen van vragenlijsten naar scholen en leerlingenraden. Als het naar aanleiding van deze verkenning nodig blijkt, dan zal het LAKS verdere actie ondernemen om interne aanpassingen te maken. Dit zal een goede start zijn maar het is belangrijk dat er ook in de komende jaren aandacht besteed gaat worden aan de toegankelijkheid van het LAKS.

3.3 Communicatie verbreden

Naast aanpassingen binnen de vereniging zal het LAKS aankomend jaar ook de socials en andere communicatiemiddelen gaan gebruiken om een inclusievere vereniging te creëren. We willen de doelgroepen bereiken die nog niet voldoende zijn vertegenwoordigd binnen het LAKS. Dit gaan we doen door gebruik te maken van andere communicatiemogelijkheden, die breder zijn dan wat het LAKS momenteel standaard gebruikt (bijvoorbeeld Instagram en pakketten aan leerlingen in de leerlingenraad). Te denken valt aan het opsturen van eersteklasserpakketten naar scholen om zo de eersteklassers kennis te laten maken met het LAKS en hen hopelijk ook zo bij de vereniging te betrekken. Eersteklassers worden bijvoorbeeld voorgesteld aan het LAKS in een mentorles door middel van een korte lesbrief over leerlingenparticipatie. Zo zorgen we dat de naamsbekendheid van de vereniging onder scholieren al in de eerste klas begint. Bovendien wil het LAKS de werving van commissie- en bestuursleden breder uitzetten op platformen die we niet eerder hebben gebruikt, om zo een meer diverse groep leerlingen aan te trekken.

Visie

Inclusief onderwijs

In Nederland zou het onderwijs voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Toch is het nu vaak zo dat leerlingen niet in het onderwijssysteem passen waardoor het belangrijk is dat er goede vangnetten zijn. Daarom is in 2014 de wet passend onderwijs ingevoerd. Deze wet moet zorgen voor onderwijs voor iedere leerling: met of zonder ondersteuningsbehoefte. Momenteel is er nog geen ondersteuning op maat voor iedere leerling. Het LAKS vindt het belangrijk dat deze ondersteuning er wel is voor leerlingen. Daarom neemt het LAKS deel aan verschillende gesprekstafels, zoals het impulsoverleg passend onderwijs, het thuiszittersoverleg en afstandsonderwijs. Dit zorgt ervoor dat er niet alleen over, maar ook met scholieren gepraat wordt.

In 2020 is de wetsevaluatie passend onderwijs geweest. Dankzij de verbeterpunten die tijdens de evaluatie naar boven zijn gekomen, kan er weer naar de toekomst worden gekeken. Een belangrijk punt voor het LAKS in deze verbeterpunten is het verankeren van hoorrecht in de wet.¹² Dit houdt in dat elke leerling volgens de wet moet kunnen meepraten over zijn of haar eigen ondersteuning op school. Het LAKS is blij dat het ministerie heeft toegezegd dat het hoorrecht wettelijk vastgelegd moet worden. Het LAKS blijft nauw betrokken bij de uitwerking hiervan.

Het LAKS vindt het belangrijk dat de stem van leerlingen die thuiszitten ook wordt vertegenwoordigd. Daarom heeft het LAKS afgelopen jaar in samenwerking met de Number 5 Foundation de adviesraad EigenWijsheid opgericht. Deze adviesraad weet als geen ander hoe het is om niet in het onderwijssysteem te passen.¹³ Aankomend jaar blijft het LAKS deze adviesraad ondersteunen.

Voor toekomstbestendig onderwijs is het volgens het LAKS noodzakelijk dat het onderwijs inclusief en passend is voor elke leerling.

Internationaal

Het LAKS zet zich in voor het belang van alle Nederlandse middelbare scholieren. Die bevinden zich in Nederland, maar ook op de BES-eilanden die behoren tot het Koninkrijk der Nederlanden. Het contact met deze eilanden - die kilometers water ver liggen - is de afgelopen jaren helaas verwaterd. Het LAKS vindt het belangrijk dat de belangenbehartiging van scholieren op de BES-eilanden wordt versterkt, een groep die momenteel niet goed wordt vertegenwoordigd en gehoord. De standaarden die voor leerlingen in Nederland gelden op het niveau van bescherming, onderwijs, gezondheid (szorg), veiligheid, wonen, enzovoorts, zijn niet van toepassing op kinderen die op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba opgroeien.¹⁴ Zo voldoet het onderwijs momenteel niet aan alle eisen van het Kinderrechtenverdrag. Het LAKS vindt het belangrijk dat er aandacht komt voor de afwijkende situatie waarin deze groep leeft en dat er ondersteuning geboden wordt aan deze Caribisch-Nederlandse scholieren. Hopelijk kan er op deze wijze een basis gelegd worden waarop in de toekomst voortgebouwd wordt.

De samenwerking van het LAKS met de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) heeft tot interessante inzichten geleid door onder andere het debat over het Centraal Eindexamen. Het LAKS vindt het belangrijk dat er een goed contact is met de VSK en hoopt deze ook dit jaar voort te zetten. De VSK

---

¹² https://plpo.nl/wp-content/uploads/2021/02/32_Schuman-H.-2021.-Hoorrecht-voor-leerlingen.pdf

¹³ <https://www.laks.nl/oprichting-adviesraad-eigenwijsheid/>

¹⁴ https://www.unicef.nl/media/1402135/samenvatting_kind_op_bes.pdf

en het LAKS mogen dan wel in veel opzichten van elkaar verschillen, maar een sterke samenwerking blijft leerzaam voor beide.

Naast de VSK kent het LAKS meerdere equivalenten in Europa met vaak dezelfde doelen als die van het LAKS. Vorig jaar lag er al het plan om te verkennen en te zoeken naar eventuele Europese samenwerkingen met deze organisaties, iets wat het LAKS nog steeds wil. Naast het feit dat zulke samenwerkingen erg leuk en leerzaam zijn voor onze organisatie, zetten we het LAKS ook op internationaal vlak op de kaart.

Kansenongelijkheid & vavo

Niet elke leerling in het voortgezet onderwijs krijgt dezelfde kansen. Dat kan betekenen dat bijvoorbeeld leerlingen op basis van hun afkomst, geslacht of zelfs het opleidingsniveau van hun ouders niet dezelfde kansen hebben als andere leerlingen. Er is echter niet één oorzaak voor kansenongelijkheid aan te wijzen. Kansenongelijkheid bestaat uit veel verschillende problemen die met allerlei andere vraagstukken in het onderwijs samenhangen. Kansenongelijkheid bestaat en wordt onder andere in stand gehouden door:

- Gebrek aan basisvaardigheden
- Moeilijke doorstroom
- Segregatie in het onderwijs (leerlingen van verschillende achtergronden die elkaar niet tegenkomen)
- Ondervertegenwoordiging van bepaalde groepen scholieren
- Gebrek aan informatie

Om een beweging in gang te zetten die kansenongelijkheid bestrijdt, zullen er op jonge leeftijd, in het primair onderwijs, dingen verbeterd moeten worden. Op het voortgezet onderwijs moet de kloof tussen verschillende groepen en niveaus verdwijnen. Er kunnen pas gelijke kansen zijn als iedereen een goede start heeft en op de plaats kan zitten waar de leerling het best tot zijn recht komt.

Krimp en fusie

In een aantal regio's in Nederland zijn scholen genoodzaakt om te fuseren vanwege de afnemende leerlingenaantallen. Dit komt doordat er minder geld beschikbaar is door deze afnemende leerlingenaantallen; door minder leerlingen aan te trekken krijgen scholen minder geld. Het fuseren van scholen kan ervoor zorgen dat het onderwijsaanbod in een bepaalde regio afneemt en dat leerlingen vaak verder en langer moeten reizen om naar school te gaan. Het kan ook ervoor zorgen dat leerlingen bepaalde vakken op andere locaties moeten volgen en dat leerlingen minder mogelijkheden hebben om een school te kiezen die bij hun past. Een fusie is daarmee vaak in het nadeel van de scholier. Het LAKS vindt het belangrijk dat bij een fusie in alle fases de mening van leerlingen gehoord wordt.

Leerlingenwelzijn

Het LAKS vindt het belangrijk dat leerlingen zich prettig voelen, zowel op school als thuis. Helaas is het zo dat er steeds meer zorgelijke signalen over het welzijn van leerlingen komen. Zo meldt het Nationaal Centrum Preventie Stress en Burn-out (NCPSB) dat tijdens het afstandsonderwijs 82% van de jongeren tegen een burn-out aan zat.¹⁵ Dit vindt het LAKS zorgelijk. Er ligt veel druk op leerlingen om zo goed mogelijk te presteren, ze hebben last van het 24/7 onderwijs en hun motivatie neemt af. Omdat het leerlingenwelzijn afneemt, vindt het LAKS het belangrijk om leerlingen hierin te

---

¹⁵ <https://nationaalcentrumpreventiestressenburn-out.nl/ad-tachtig-procent-van-jongeren-zit-door-corona-tegen-burn-out-aan/>

ondersteunen, te helpen bij het vinden van oplossingen en een verslechtering van het leerlingenwelzijn in de toekomst te voorkomen.

Motivatie en het welzijn van leerlingen hebben grote invloed op elkaar. Het LAKS constateert dat de motivatie van leerlingen sterk aan het afnemen is. Vanuit onze achterban horen we ook dat corona ervoor heeft gezorgd dat de motivatie nog verder is afgenomen. Wel is het door corona meer in opspraak gekomen. Het LAKS wil dat het onderwijs motiverender wordt, en dat scholen zelf hier ook meer aandacht aan geven.

Daarnaast is er de afgelopen jaren veel onderzoek gedaan naar prestatiedruk onder scholieren. Hieruit is onder andere gebleken dat scholieren veel stress ervaren van school en huiswerk.¹⁶ Er ligt veel druk op toetsen en op het behalen van prestaties. Dit bevordert het mentaal welzijn van scholieren niet.

Er moet meer aandacht komen voor het feit dat er zoveel druk staat op jongeren en er moeten ook beleidsmatige veranderingen komen.

Een goed schoolklimaat draagt ook bij aan het welzijn van leerlingen. Uit de LAKS-monitor van 2020 blijkt dat een derde van de leerlingen niet positief is over de veiligheid op hun school. Het LAKS vindt dat een leerling zich, ongeacht leerniveau, leeftijd, etniciteit, genderidentiteit of seksualiteit, prettig moet kunnen voelen op school. Ook vindt het LAKS het belangrijk dat erop scholen iemand aanwezig is waar leerlingen naar toe kunnen gaan wanneer ze zich niet veilig voelen, iemand die gespecialiseerd is in mentaal welzijn.

Medezeggenschap

Toen het LAKS in 1984 werd opgericht was medezeggenschap een van de belangrijkste doelen van de vereniging en ook nu heeft het LAKS medezeggenschap nog hoog in het vaandel staan. Medezeggenschap is de basis voor goede leerlingenparticipatie op middelbare scholen.

Daarom biedt het LAKS aan leerlingen in de MR (medezeggenschapsraad) en leerlingenraad al jaren trainingen aan. Op deze manier helpt het LAKS leerlingensraden en medezeggenschapsraden op weg met samenwerken, lobbyen, brainstormen en het kennen van hun rechten en plichten.

Uit de resultaten van de LAKS-monitor van 2020 blijkt dat 62% van de leerlingen niet weet of er een MR op hun school is en 24% geeft aan niet te weten of er een leerlingenraad op hun school is. Deze percentages maken het LAKS ongerust, omdat het betekent dat enorm veel leerlingen geen inspraak op school hebben. Het LAKS vindt het belangrijk dat de juiste informatie voor leerlingensraden en medezeggenschapsraden beschikbaar is, omdat dit de leerlingenparticipatie bevordert.

Onderwijsaanbod

Wat leerlingen moeten leren en hoe de inhoud van vakken eruitziet, staat vastgelegd in het curriculum. Het LAKS is een groot voorstander van de herziening van het curriculum. Daarom is het LAKS betrokken geweest bij het traject curriculum.nu. Na de formatie zal dit traject naar verwachting weer gaan opstarten. Wat de precieze rol van het LAKS hierin gaat zijn is nog onbekend, maar het LAKS wil graag betrokken blijven. Zodat we de stem van de leerlingen blijven vertegenwoordigen in volgende stappen naar een nieuw curriculum.

Een groot aandachtspunt in het huidige curriculum is hoe het vak Nederlands is ingericht. Het curriculum is nu op zo'n manier ingericht dat scholieren in de bovenbouw voor de taalvakken een verplicht aantal boeken per jaar moeten lezen. Dat mag slechts bepaalde literatuur zijn. Uit

---

¹⁶ https://www.unicef.nl/files/Rapport_Geluk%20onder%20druk_DEF_interactief.pdf

onderzoek¹⁷ is gebleken dat de motivatie van jongeren om te lezen heel laag is. 60% van de Nederlandse scholieren leest alleen als het moet en 40% vindt lezen tijdverspilling. Dat scholieren alleen maar lastige, en soms ook heftige literatuur mogen lezen, helpt natuurlijk niet om ze meer te motiveren. Zolang jongeren niet uit zichzelf meer willen gaan lezen, zal de leesvaardigheid ook niet omhooggaan. Voor scholieren zelf is het natuurlijk veel leuker om te lezen als ze er zelf ook zin in hebben. Als ze het leuker vinden, helpt dat natuurlijk ook om jongeren méér te laten lezen, wat dan weer ontzettend goed is voor de leesvaardigheid. Daarom vindt het LAKS dat er meer moet worden gedaan om het plezier in lezen bij scholieren terug te krijgen. Een grote rol hierin speelt het vak Nederlands. Dit vak is erg gericht is op het aanleren van bepaalde manieren waarmee je een tekst het best zou kunnen begrijpen. Maar dit begrijpend lezen gaat bijna niet meer over het lezen zelf. Het LAKS denkt dat het essentieel is om het vak Nederlands te hervormen om ook het leesplezier onder scholieren weer te vergroten.

Ook onderwijsinnovatie en digitalisering maken onderdeel uit van het onderwijsaanbod. Momenteel is de evaluatie van de wet gratis schoolboeken nog bezig. Hierin wordt onderzocht of digitale middelen tegenwoordig ook onder schoolboeken vallen en of deze middelen ook gratis toegankelijk worden voor iedere leerling. Deze evaluatie wordt komend najaar afgerond. Afgelopen jaar is het LAKS hier veel mee bezig geweest. Afhankelijk van de uitkomst van deze wetsevaluatie, zal het LAKS kijken of en welke vervolgstappen ze onderneemt zodat iedere leerling toegang krijgt tot digitale leermiddelen.

Onderdeel van de toenemende digitalisering in het onderwijs is het gebruik van leerlingvolgsystemen door scholen. Het LAKS vindt dat leerlingvolgsystemen zo min mogelijk invloed moeten hebben op de stress die leerlingen ervaren. Scholen kunnen hierin een rol spelen. Het LAKS heeft daarom in samenwerking met Magister een folder ontwikkeld met duidelijke uitleg over hoe scholen leerlingvolgsystemen door bepaalde functies in of uit te schakelen beter kunnen inrichten. Het LAKS is van mening dat scholen hier optimaal gebruik van moeten maken om het gevoel onder leerlingen dat ze 24/7 met het onderwijs bezig zijn zoveel mogelijk tegen te gaan.

Onderwijskwaliteit

Het LAKS vindt het belangrijk dat de onderwijskwaliteit voor alle leerlingen goed is. De inspectie houdt toezicht op deze onderwijskwaliteit. Het LAKS vindt het belangrijk dat de inspectie toegankelijker wordt voor leerlingen, zodat zij er terecht kunnen met individuele klachten. Elke leerling moet namelijk gehoord worden, en problemen op school kunnen aankaarten.

Daarnaast ziet het LAKS dat zittenblijven vaak niet bijdraagt aan een betere kwaliteit van onderwijs. De visie van het LAKS is daarom dat zittenblijven vaak onnodig is en dat scholen meer naar alternatieven voor zittenblijven moeten kijken. In bijna alle gevallen blijkt het niet of nauwelijks te helpen als een scholier blijft zitten voor de verdere (school)carrière.¹⁸ Er bestaan scholen waar een afwijkend overgangsbeleid is, en dat blijkt verrassend goed te werken.¹⁹ Scholen die zo'n ander overgangsbeleid hanteren, merken de slechte resultaten vroegtijdig op, zodat ze snel kunnen

---

¹⁷ (Staat van het Onderwijs 2020, blz. 20) <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/staat-van-het-onderwijs-2020>

¹⁸ (Staat van het Onderwijs 2020, blz. 101) <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2020/04/22/staat-van-het-onderwijs-2020>

¹⁹ https://www.vo-raad.nl/system/downloads/attachments/000/000/744/original/Handreiking_Voorkomen_Zittenblijven_januari_2019.pdf?1554715296

ingrijpen. Denk hierbij aan speciale gratis bijspijkerklassen vanuit school, waarbij de leerling in een paar weken tijd extra veel persoonlijke bijles krijgt. Of een leerlingbegeleider, die altijd goed in de gaten houdt hoe een leerling ervoor staat. Een vernieuwend overgangsbeleid zou dus het uitgangspunt moeten zijn.

Tot slot zijn docenten essentieel voor de kwaliteit van onderwijs die leerlingen krijgen. Goed onderwijs begint namelijk met goede leerkrachten. Leerlingen weten als geen ander of hun docent goed lesgeeft. Het is daarom volgens het LAKS belangrijk dat leerlingen de mogelijkheid krijgen om hun docenten te evalueren en te kunnen checken of hun docent wel goed lesgeeft. Voor zo'n evaluatie moeten er duidelijkere handvatten komen.

Daarnaast speelt er nog een groot thema rondom docenten: het lerarentekort. Het lerarentekort is het afgelopen decennium is geëscaleerd. Het LAKS vindt dat het daarom hoog tijd is om ons actief uit te spreken over dit probleem. Het lerarentekort is zo'n groot probleem dat het iedereen in onderwijsland aangaat. En met name de scholieren, gezien de kwaliteit van hun onderwijs hierdoor drastisch achteruitgaat. Kortom, het lerarentekort is misschien wel een van de grootste huidige problemen in het onderwijs. Zonder docenten is er simpelweg geen onderwijs. Het LAKS vindt dat we vanuit het perspectief van de leerling hier aandacht voor moeten blijven vragen.

Schoolloopbaan

Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) is de laatste jaren al sterk verbeterd. Waar het eerst op veel scholen nog ontbrak, is het nu overal wel op een of andere manier geïmplementeerd. Dit betekent echter niet dat LOB ook overal goed geregeld is. LOB is nu voornamelijk gericht op de keuzes die een leerling gedurende een schoolcarrière moet maken. Welke richting wil je op na je eerste jaren op de middelbare school, en wat ga je doen na het behalen van je diploma? Bij deze keuzemomenten wordt vooral gekeken naar wat je wil gaan doen. Je werkt door middel van LOB naar die keuze toe. Het LAKS vindt dat deze huidige visie rondom LOB moet veranderen. De keuze zelf zou niet het belangrijkste moeten zijn, maar de weg naar die keuze en waarom je iets kiest.

Om zulke, belangrijke keuzes, op een jonge leeftijd te kunnen maken is het essentieel om jezelf goed te kennen. Alleen als jezelf weet wie je bent, kun je weten wat je wil en welke keuze daarbij hoort. LOB zou dus veel meer moeten gaan over het ontdekken en leren kennen van jezelf. Het LOB traject op de middelbare school begint nu vaak rond de 2^e of de 3^e klas, afhankelijk van het niveau dat je doet. Het LAKS is van mening dat LOB, gericht op je eigen identiteit, zou moeten beginnen in de brugklas en door moet gaan tot en met de eindexamenklas.

Daarnaast zou LOB ook veel praktischer ingericht moeten worden. Momenteel bestaat LOB op school nog te vaak uit ellenlange vragenlijsten, waaruit je niet leert welke keuze je het best kunt maken. Uit de ervaringen van veel leerlingen blijkt dat ze na zo'n lijst nog geen stap verder zijn gekomen. Als je echter in de praktijk bepaalde mogelijkheden gaat uitproberen, leer je wat voor rol je aanneemt in een groep, welke dingen je wel en ook vooral niet leuk vindt om te doen, en waar je kwaliteiten liggen. Een praktischer LOB is dus veel nuttiger voor de leerling.

Goede LOB gaat ook over het goed inlichten van leerlingen over hun doorstroommogelijkheden. Doorstromen is het veranderen van school of niveau. Rondom doorstroom tussen niveaus, van vmbo naar havo of van havo naar vwo, gaat momenteel nog veel mis. Er zijn bepaalde eisen waar je als scholier aan moet voldoen om te mogen doorstromen van het ene naar het andere niveau. Scholen verzinnen hier vaak zelf regels bij, terwijl dit niet mag door een nieuwe wet die in augustus 2020 is ingegaan. Veel leerlingen weten dit niet, wat ertoe leidt dat sommige scholieren onterecht niet mogen doorstromen. Het LAKS vindt dat scholen nooit zelf extra regels mogen invoeren gezien dit

tegen de rechten van de leerlingen ingaat. Daarnaast moeten leerlingen veel beter geïnformeerd worden over hun rechten en plichten ten aanzien van doorstromen.

Toetsen & Examens

Leerlingen ervaren hun tijd op school als *zweten, weten, vergeten*. Ze zetten zich even hard in om te leren, zodat ze precies de juiste stof kennen en een hoog (genoeg) cijfer voor de toets kunnen halen, om vervolgens alles weer net zo hard te vergeten.²⁰ In de Nederlandse toetscultuur wordt er gewerkt naar de toets, wat de prestaties van de scholieren niet ten goede komt. De toetscultuur draagt namelijk bij aan het gebrek van motivatie onder scholieren en is van negatieve invloed op het leerlingenwelzijn. De huidige toetscultuur hebben we zelf tot stand gebracht en het is aan ons, als gezamenlijk onderwijsveld en als samenleving, om deze weer af te breken.

Aankomend schooljaar zal corona nog steeds een grote impact hebben en is het de vraag of de eindexamens door kunnen gaan zonder extra maatregelen, die er wel waren in het schooljaar in 2020-2021. Leerlingen in hun eindexamenjaar maken zich zorgen over hun opgelopen achterstanden en of zij hun examens daardoor wel op niveau kunnen maken. Het LAKS zal betrokken blijven bij de gesprekken over het eindexamenbesluit en opkomen voor passende maatregelen voor de eindexamens van dit schooljaar. Dat de examens in 2019-2020 afgelast werden en in 2020-2021 er anders uitzagen, biedt een opening voor een discussie over het nut van de examens zoals we ze kenden in de jaren daarvoor. Kan het niet anders, op een manier die naar minder prestatiedruk en teaching to the test leidt? Uit het rapport de Staat van het Onderwijs 2021 blijkt dat het onderwijsveld inmiddels een algemeen gedeelde behoefte heeft aan reflectie op de rol van school- en centrale examens.

Het is dus hoog tijd voor verandering, zodat onderwijs weer een plek wordt om écht te leren – en kunnen we het *zweten, weten, vergeten* achter ons laten. Het LAKS is er voorstander van om met het onderwijsveld te reflecteren op de rol van de school- en centrale examens, en om de doorgeslagen toetscultuur gezamenlijk aan te pakken.

Vmbo & pro

De afgelopen jaren is er binnen het LAKS veel gebeurd op het vmbo, zoals meer vmbo'ers betrekken bij de vereniging. Het LAKS heeft gemerkt dat fysieke bijeenkomsten met vmbo'ers cruciaal zijn. Door dit te combineren met de bezoeken aan scholen zal het zeer laagdrempelig zijn om mee te praten over het onderwijs. Op deze manier hoopt het LAKS de vmbo-achterban diverser en groter te maken. Om de leden activiteiten zo laagdrempelig mogelijk te maken zal het LAKS zelf ook moeten veranderen. Denk hierbij aan het imago van de vereniging. Het is belangrijk om de komende jaren aandacht te vestigen op de vmbo'ers om alle middelbare scholieren van Nederland optimaal te kunnen vertegenwoordigen.

Ook het monitoren van de scholieren is heel belangrijk. De LAKS-monitor zal aankomende jaren een prominente rol hebben op de activiteiten en schoolbezoeken aan pro-en vmbo-scholen. Dit omdat het een goede manier is om inzicht te krijgen in de meningen en behoeften van pro- en vmbo-leerlingen.

Vanaf 2024 zal de nieuwe leerweg van start gaan in het vmbo. Dit houdt in dat de gemengde en theoretische leerwegen worden samengevoegd tot een nieuwe leerweg en een praktijkgericht programma wordt toegevoegd. Om dit goed te laten verlopen gaat het LAKS in gesprek met scholieren en diverse partijen over de invulling hiervan. De nieuwe leerweg, en met name het

---

²⁰ <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/06/10/maak-een-einde-aan-de-doorgeslagen-toetscultuur-a4046777>

praktijkgerichte onderdeel, zal een prachtige aanvulling zijn op het vmbo. Ook zal dit nodig zijn om het vmbo toekomstbestendig te maken.

Het LAKS heeft vanuit het praktijkonderwijs gemerkt dat de behoefte naar vertegenwoordiging groter is geworden. Deze geluiden komen van partners en of scholen die nauw betrokken zijn bij het praktijkonderwijs. Het LAKS vindt het daarom belangrijk dat er de komende jaren meer aandacht is binnen de vereniging voor de ruim 26.000 leerlingen in het praktijkonderwijs.

Projecten

Eindexamenklachtenlijn

Vorig schooljaar bereikte de Eindexamenklachtenlijn (EEKL) een mijlpaal. Nog nooit werd er zoveel geklaagd bij het LAKS. Daarbij is de EEKL vorig jaar heel anders vormgegeven dan normaal, door het afwijkende eindexamenbesluit van het ministerie. In plaats van één tijdvak, moest de EEKL opeens drie tijdvakken lang bemand zijn met een enthousiast belteam.

Uiteraard is het binnenhalen van zoveel mogelijk klachten niet het doel van het LAKS. De EEKL dient als een “klantenservice” waar examenkandidaten naartoe kunnen voor zowel inhoudelijke als organisatorische klachten. Wij gaan vervolgens met de juiste mensen aan de slag met de klachten. Ook proberen wij er voor de examenkandidaten te zijn die gewoon even hun hart willen luchten. Maar uiteindelijk: hoe minder klachten, hoe beter de examens waarschijnlijk zijn gegaan en dat is natuurlijk wat het LAKS zo liefst mogelijk wil!

Verder groeide het aantal volgers van het LAKS Instagram account enorm tijdens de Eindexamenklachtenlijn door in te spelen op de media en als informatievoorziening te dienen voor de eindexamenkandidaten. De scholieren wisten precies waar ze aan toe waren door de heldere communicatie en updates op sociale media. Deze aanpak zet het LAKS dit jaar ook in.

Afgelopen jaar is er al flink ingezet om de bekendheid van de EEKL te vergroten onder vmbo-leerlingen. Hoewel we zien dat deze groep het LAKS steeds beter en vaker weet te vinden, blijft het in verhouding nog beperkt. Zo is de klachtenlijn al vanaf begin april geopend in verband met de vmbo-examens, maar blijft de respons laag. Daarom zal er dit jaar wederom extra aandacht gevraagd worden voor de EEKL tijdens verschillende activiteiten en voornamelijk tijdens de vmbo-tour.

Vorig schooljaar kwamen er vanuit de vmbo-basis en kader leerlingen met digitale examens enorm veel bezwaren over het feit dat ze pas bijna een week later dan de rest hun resultaten kregen. Ook het niet beschikbaar hebben van correctievoorschriften en de per leerling afwisselende opbouw van de examens zijn dingen waar deze leerlingen tegenaan lopen. Dit schooljaar zal het LAKS dit veel zichtbaarder maken en deze leerlingen laten zien dat we er écht voor hen zijn.

Op deze wijze hoopt het LAKS deze grote doelgroep beter te kunnen bereiken en dus ook beter te kunnen helpen. Hopelijk kan het LAKS zo in de toekomst daadwerkelijk iedere scholier vertegenwoordigen.

LAKS-monitor

Naast acties en activiteiten die het LAKS organiseert monitort het LAKS waar het onderwijs staat en de tevredenheid onder scholieren. Dit doen we via de LAKS-monitor, die eens in de twee jaar wordt afgenomen. Ook dit schooljaar wordt de monitor weer ingevuld. Om een goed beeld te krijgen van het onderwijs, is het belangrijk dat zo veel mogelijk scholen deelnemen. Zo weten we goed waar de knelpunten in het onderwijs liggen en waar we de aankomende jaren aan moeten gaan werken. Er wordt sterk ingezet op grotere deelname van pro- en vmbo-scholen.

Er zijn speciale LAKS-monitor lessen ontwikkeld die docenten kunnen gebruiken bij de afname van de monitor. Na de afname vinden we het belangrijk dat de deelnemende scholen ook echt iets met de resultaten van de LAKS-monitor gaan doen. Daarom zullen de leerlingenraden van de deelnemende scholen geïnformeerd worden over de resultaten van hun school en hoe ze ermee aan de slag kunnen. Op deze wijze kunnen de leerlingenraden plannen maken voor de aankomende jaren gebaseerd op de resultaten uit de monitor.

Ledenbinding

Ook dit jaar zal het LAKS zich weer bezighouden met ledenbinding. Er zullen vier algemene ledenvergaderingen gehouden worden, en tien ledenpanels. Daarnaast zullen we weer een reeks scholierencongressen organiseren. Hier kunnen de leden van het LAKS hun mening geven en zo de vereniging vooruithelpen. Het LAKS zal streven naar een zo hoog mogelijke opkomst, en vooral ook een zo divers mogelijke opkomst. Activiteiten zijn een uitgelezen mogelijkheid om nieuwe leden te werven. Naast activiteiten, zal ook het ambassadeurschap weer opgestart worden. Hierbij zullen huidige leden van het LAKS langsgaan op scholen om nieuwe leden te werven.

Ook zal het LAKS een zo toegankelijk mogelijke uitstraling hebben om het makkelijker te maken voor scholieren zich bij het LAKS aan te sluiten. Daarnaast zal de informatievoorziening richting leden, over verenigingsaangelegenheden, altijd zo duidelijk en toegankelijk mogelijk zijn. Hiermee worden we een toegankelijke vereniging en zal elk nieuw lid zich welkom voelen.

Communicatie

Het LAKS vindt dat goede communicatie richting haar achterban erg belangrijk is. Het is voor het LAKS essentieel om te weten wat de achterban ergens van vindt. Daarvoor is goede communicatie nodig. Dit jaar zet het LAKS in op het regelmatig uitzetten van korte enquêtes onder volgers en leden. De resultaten zullen goed worden gecommuniceerd via de website en de socials. Daarnaast heeft het LAKS ook een grote informerende factor, waarbij heldere communicatie ook erg belangrijk is. Het LAKS wil door middel van goede communicatie een toegankelijker vereniging worden. Zo wil het LAKS zich via verschillende kanalen meer gaan richten op ondervertegenwoordigde groepen leerlingen. Doel is om hen beter te bereiken.

Het belangrijkste platform waar komend jaar weer gebruik van zal worden gemaakt is Instagram. Via Instagram bereikt het LAKS de meeste scholieren, en hebben de scholieren ook het meest aan het LAKS. De stijl die vorig jaar is ontwikkeld zullen we ook dit jaar hanteren. Het is belangrijk dat de volgers op Instagram aan de ene kant geïnformeerd, en aan de andere kant geamuseerd worden. Daarnaast zullen er komend jaar ook weer YouTube video's gemaakt worden. Hiermee wil het LAKS dieper ingaan op bepaalde onderwerpen. Hier zal nog een plan voor worden gemaakt.

Dit jaar zal ook de podcast, de LAKScast, weer worden opgenomen. Deze zal gebruikt worden om de achterban zoveel mogelijk te informeren over onderwerpen die het LAKS dit jaar wil aankaarten. Daarbij zal de LAKScast ook worden gebruikt om in te spelen op en te informeren over actuele onderwerpen.

Fixinglijst

- 10 ledenpanels organiseren
- 10 podcast afleveringen maken
- 15.000 Instagram volgers
- 3 bezoeken op scholen in krimpregio's
- 4 Algemene Ledenvergaderingen (ALV's)
- 4 scholen bezoeken met verschillende onderwijstypes (bijvoorbeeld een montessorischool of een vrije school)
- 5 YouTube video's plaatsen
- Adviesraad EigenWijsheid professionaliseren
- Analyseren schoolbezoek inspectie
- Contact leggen met de PO-raad
- Debat of themamiddag organiseren met buitenlandse organisaties i.s.m VSK
- Een klachtenlijn voor scholieren
- Enquête onder scholieren afnemen over NPO-gelden
- Folder over rechten omtrent doorstroom maken
- Informatie over leerlingenraden online beter vindbaar en toegankelijker maken voor leerlingen en schoolleiders
- Informatievoorziening maken voor LMR over overgangsbeleid
- Informatievoorziening maken over mentaal welzijn
- Informatievoorziening maken voor vavo
- Inwerkplan volgend bestuur maken
- LAKS-monitor afnemen
- LED-boekje vernieuwen
- LOB-servicedocument verspreiden
- Lobby starten over leerlingenwelzijn
- Lobby starten over LOB
- Lobby starten over de toetscultuur
- Ludieke actie rondom schoolklimaat
- Minimaal 1 beldag organiseren
- Minimaal 2 praktijkscholen bezoeken
- Onderzoek doen naar vertrouwensbanden
- Organiseren van de eindexamenklachtenlijn (EEKL)
- Resultaten LAKS-monitor analyseren
- Scholierencongressen organiseren
- Verkenning beginnen over de behoeften m.b.t onderwijs op de BES-eilanden
- Verslag schrijven over problemen in krimpregio's
- Vmbo-tour organiseren
- Werkgroep voor onderwijskwaliteit